

Kennis en waardering van eurobankbiljetten in Nederland

Meting 2023

Panteia

Kennis en waardering van eurobankbiljetten in Nederland

Meting 2023

Auteur(s)

Marianne van Marwijk
Stephanie Tollenaar
Loïs Verhulst

Opdrachtgever(s)

De Nederlandsche Bank

Gepubliceerd

Zoetermeer, 17-4-2023

Projectnummer

10874

Versie

DEF

Status

Lover

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij Panteia. Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldigen en/of openbaarmaking in welke vorm ook, alsmede opslag in een retrieval system, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van Panteia. Panteia aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Inhoudsopgave

	Samenvatting	4
	Gebruiken en bekendheid	4
	Waardering	4
	Ontvangen munten	4
	Vertrouwen in echtheid	5
1	Inleiding	7
1.1	Achtergrond en doel onderzoek	7
2	Resultaten	9
2.1	Bankbiljetten en munten op zak	9
2.2	Betalen met cash over 5 jaar	10
2.3	Belang contant betalen voor Nederland	11
2.4	Hoge denominaties in handen gehad	12
2.5	Behoeftte aan denominaties	14
2.6	Uiterlijke kenmerken 50 eurobankbiljet	14
2.7	Waardering bankbiljetten	16
2.8	Kwaliteit van de bankbiljetten	18
2.9	Ontvangen muntstukken	18
2.10	Controleren op echtheid	20
2.11	Bekendheid met de echtheidskenmerken	23
2.12	Vertrouwen in echtheid	25
	Methodologie	39
	Respons	39
	Betrouwbaarheid en nauwkeurigheid	39
	Representativiteit	40
	Annexes	
Bijlage 1	Vragenlijst	28
Bijlage 2	Methodologische verantwoording	39
Bijlage 3	Respons naar achtergrondkenmerk	42

Samenvatting

In opdracht van De Nederlandsche Bank is in februari en maart 2023 een telefonisch onderzoek uitgevoerd onder 1.003 Nederlanders in de leeftijd van 18 tot en met 75 jaar naar de kennis en waardering van eurobankbiljetten in Nederland.

Gebruiken en bekendheid

91% van de Nederlanders vindt het voor Nederland belangrijk dat het mogelijk blijft om met cash te betalen. Ook heeft een merendeel van de Nederlanders doorgaans bankbiljetten (79%) en munten (81%) bij zich. Ouderen hebben over het algemeen vaker bankbiljetten en/of munten op zak dan jongeren. Daarnaast verwacht ruim twee derde van de Nederlanders over vijf jaar nog, in meer of mindere mate, met contant geld te betalen. Dit was in 2021 nog ruim driekwart. Het feit dat elektronisch betalen steeds gemakkelijker wordt en winkeliers minder contant geld accepteren zijn de voornaamste redenen waarom men een afname verwacht in het betalen met cash.

83% van de Nederlanders laat weten behoefte te hebben aan het 10 en 20 eurobankbiljet. Over het algemeen geldt dat Nederlanders de hoge denominaties van 200 euro en 500 euro minder vaak in handen hebben gehad dan de 100 eurobiljetten. Ook is de behoefte aan deze bankbiljetten beperkt (100 euro: 19%, 200 euro: 6% en 500 euro: 3%).

Evenals in 2021 kunnen de meeste Nederlanders uitsluitend de meest opvallende kenmerken van het 50 eurobankbiljet benoemen, zoals het getal 50, de oranje en bruine tinten, het hologram en het woord 'Euro'. Ook het watermerk wordt relatief vaak genoemd.

Waardering

De gemiddelde waardering van de eurobiljetten is min of meer hetzelfde als in 2021. Wanneer de waardering wordt bekeken voor de gehele periode van de euro, dan valt op dat de Nederlanders redelijk standvastig zijn in hun beoordeling. Net als in 2021 vindt men het 20 eurobankbiljet het mooist om te zien. 31% kiest dit biljet als het mooiste bankbiljet in de serie eurobankbiljetten. Het biljet van 5 wordt door de helft van de Nederlanders gezien als het minst mooie eurobiljet (50%). Daarnaast beoordeelt 22% van de Nederlanders dit eurobiljet als '(heel erg) vies'.

Ontvangen munten

De meeste Nederlanders hebben tussen de 1 en 50 munten in hun huis (58%). Nog eens 36% heeft meer dan 50 munten in het huishouden. Slechts 7% heeft helemaal geen munten thuis.

Iets meer dan de helft van de Nederlanders betaalt gewoon weer met de munten die ze ontvangen (51%). Nog eens 13% betaalt *vooral* in winkels waarvan men weet dat ze graag munten ontvangen. Daarnaast laat 31% weten (een deel van) de munten te sparen en 30% gebruikt de munten voor een specifiek doel, zoals een collecte of voor de kleinkinderen. Wanneer er munten worden gespaard of weggelegd, dan gaat het in

meer dan de helft van de gevallen niet om specifieke munten, maar worden alle munten apart gehouden.

Vertrouwen in echtheid

Het vertrouwen in de echtheid van de bankbiljetten is hoog en neemt nog steeds toe. Dit jaar wordt hiervoor gemiddeld een 7,8 gegeven. Nederlanders hebben het meeste vertrouwen in de echtheid van de bankbiljetten die uit de geldautomaat komen (8,8) en twijfelen iets vaker, maar nog steeds zeer weinig, aan bankbiljetten die men als wisselgeld ontvangt (7,7).

55% van de Nederlanders heeft de eurobankbiljetten in hun privéleven nog nooit op echtheid gecontroleerd. Toch kent men gemiddeld 2 à 3 echtheidskenmerken. Het watermerk en hologram zijn, net als in 2021, de meest bekende echtheidskenmerken. De mensen die de eurobankbiljetten niet op echtheid controleren laten meestal weten dat dit komt omdat ze de gever vertrouwen (45%). Wanneer er wel op echtheid wordt gecontroleerd dan is dit doorgaans uit gewoonte (16%) of omdat het papier vreemd aanvoelde (16%).

Ruim twee derde van de respondenten laat weten nog nooit een vals of verdacht eurobankbiljet in handen te hebben gehad. Van de respondenten die een vals/verdacht eurobiljet in handen hebben gehad, heeft 21% het geld teruggegeven aan de gever. 13% heeft het bankbiljet afgestort bij de bank en nog eens 13% heeft het tegen de regels in weer uitgegeven.

1

1 Inleiding

1.1 Achtergrond en doel onderzoek

De Nederlandsche Bank (DNB) is in Nederland de verantwoordelijke instantie voor de uitgifte van contant geld. Het beleid van DNB is er onder meer op gericht om de goede werking van het contante betalingsverkeer te bevorderen. Sinds de jaren tachtig wordt onderzoek uitgevoerd naar het gebruik van contant geld door consumenten. Hierbij wordt in het bijzonder gekeken naar het gebruik, de beleving en de eisen van consumenten aan contant geld. Voor 2023 is Panteia gevraagd om het onderzoek te verzorgen. Met dit onderzoek wordt inzicht verkregen in:

- De bekendheid met de verschillende bankbiljetten.
- De waardering van de bankbiljetten.
- De mate waarin Nederlanders bekend zijn met de beeldelementen op de bankbiljetten.
- In hoeverre men vertrouwen heeft in de echtheid van de bankbiljetten en in welke mate bankbiljetten hierop gecontroleerd worden.
- De verwachting omtrent het toekomstige gebruik van contant geld.
- Het gebruik van contant geld door Nederlanders.

2

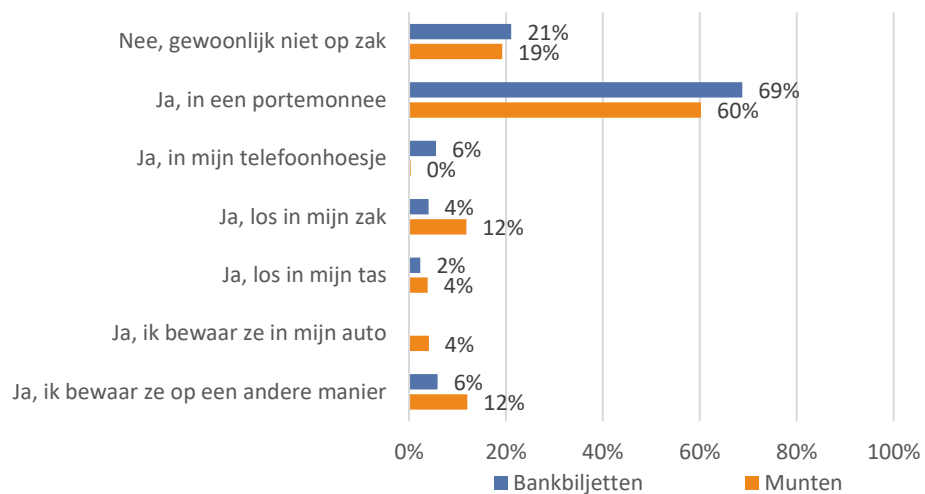
2 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de uitkomsten gepresenteerd van het telefonisch onderzoek onder 1.003 respondenten. Door afronding, of vragen waarbij meerdere antwoorden mogelijk zijn, kan het soms voorkomen dat percentages niet optellen tot 100%.

2.1 Bankbiljetten en munten op zak

Het merendeel van de respondenten laat weten doorgaans bankbiljetten (79%) en/of muntgeld (81%) bij zich te hebben. De meeste mensen bewaren dit geld in hun portemonnee (resp. 69% en 60%). 12% van de respondenten laat weten de munten los in hun zak te bewaren. Briefgeld wordt beduidend minder vaak op deze wijze bewaard (4%). Nog eens 6% geeft aan het briefgeld in hun telefoonhoesje te bewaren.

Figuur 1 Heeft u doorgaans bankbiljetten/munten bij u? Zo ja, hoe bewaart u die? (n=1.003)

Bron: Panteia 2023

Wanneer gekeken wordt naar de verschillende leeftijdsgroepen, dan valt op dat jongeren doorgaans minder vaak bankbiljetten of munten op zak hebben dan ouderen.

Tabel 1 Heeft u doorgaans bankbiljetten/munten bij u? Zo ja, hoe bewaart u die? (n=1.003)

	Leeftijd			
	18-29	30-49	50-75	Totaal
Gewoonlijk bankbiljetten op zak	68%	80%	83%	79%
Gewoonlijk munten op zak	73%	81%	84%	81%
Aantal	199	314	490	1.003

Bron: Panteia 2023

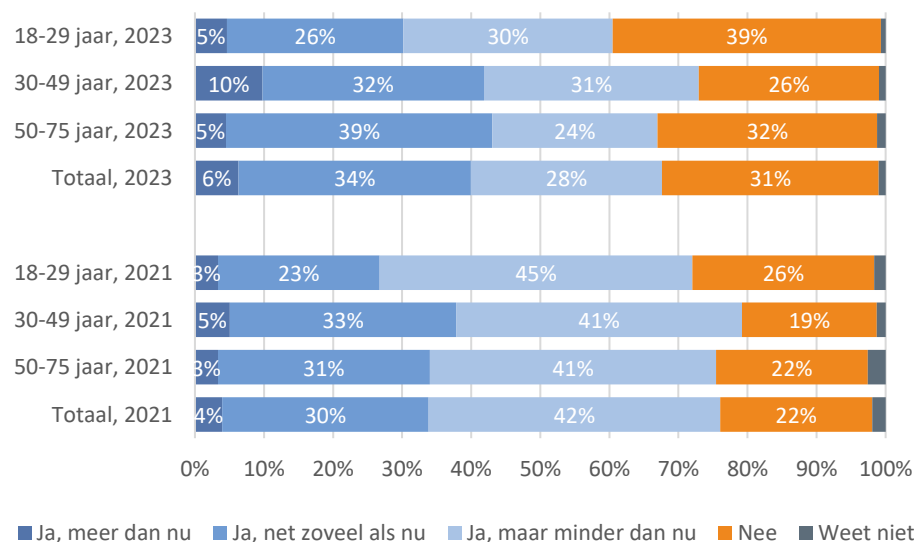
2.2 Betalen met cash over 5 jaar

Ruim twee derde verwacht over vijf jaar nog altijd, in meer of mindere mate, met contant geld te betalen (68%). Hiervan verwacht 34% nog even vaak met contant te betalen. 28% denkt minder vaak met contant te betalen en 6% vaker dan momenteel het geval is. 31% verwacht over 5 jaar niet met contant geld te zullen betalen. Een kleine groep respondenten geeft aan dit niet te weten (1%).

Jongeren verwachten vaker dat zij over vijf jaar niet (39%) of minder (30%) met contant geld zullen betalen dan respondenten van middelbare (57%) of oudere leeftijd (56%). Ook de respondenten die beroepsmatig met bankbiljetten omgaan verschillen hierover van opvatting ten opzichte van de respondenten waarbij dit niet het geval is (50% versus 61%). Daarnaast denken hoger- (67%) en middelbaar opgeleiden (57%) vaker dat het betalen met contant geld zal verminderen/verdwijnen ten opzichte van de lager opgeleiden (51%).

Dit patroon komt overeen met twee jaar geleden. Het aandeel respondenten dat aangeeft niet verwacht met contant geld te zullen betalen is hierbij wel toegenomen ten koste van het aandeel respondenten dat verwacht minder met contant geld te zullen betalen.

Figuur 2 Verwacht u over 5 jaar nog met cash te betalen? (2023, totaal n=1.003; 2021, totaal n=1.003)

Bron: Panteia 2023

De respondenten die verwachten over vijf jaar meer met contant geld te betalen, zijn gevraagd wat hiervoor de reden is. In tabel 2 staan de antwoorden weergegeven. Een kwart van de respondenten geeft aan dat ze contant betalen overzichtelijker vinden. Nog eens 21% zegt de uitgaven beter onder controle te kunnen houden wanneer zij met cash betalen. Onder 'anders namelijk' laat men o.a. weten de voorkeur te hebben voor cash, tegen de digitalisering te zijn en meer uitgaven te zullen doen.

Tabel 2 Wat is de reden dat u verwacht over 5 jaar meer met cash te betalen? (n=44)

	2023
Beter uitgaven onder controle houden	21%
Contant betalen is overzichtelijker	25%
Privacy/anonimiteit gewaarborgd	2%
Minder vertrouwen in banken	10%
Anders	55%

Bron: Panteia 2023

Ook de respondenten die verwachten over vijf jaar minder of niet meer met contant geld te betalen, zijn gevraagd wat hiervoor de reden is. Net als twee jaar geleden laat een meerderheid weten dat elektronisch betalen steeds gemakkelijker wordt (64%). Zij zien dit als voornaamste reden waarom het gebruik van contant geld zal teruglopen of verdwijnen. Daarnaast verwacht 15% dat winkeliers in de toekomst minder contant geld zullen accepteren en laat 12% weten nu al niet/nauwelijks met contant geld te betalen. Nog eens 6% legt de oorzaak bij de bereikbaarheid van geldautomaten. Verder worden gevoelsmatige ontmoediging door banken/overheid (5%) en veiligheid (3%) als redenen genoemd voor het teruglopende gebruik van contant geld.

Tabel 3 Wat is de reden dat u verwacht over 5 jaar minder/niet meer met cash te betalen? (2021 n=644, 2023 n=621)

	2021	2023
Elektronisch betalen wordt steeds makkelijker	78%	64%
Winkeliers zullen minder contant geld accepteren	6%	15%
Ik betaal nu al (bijna) niet meer contant	10%	12%
Geldautomaten zijn lastig te bereiken	2%	6%
Gevoelsmatig ontmoedigt door banken/overheid	-	5%
Veiligheid	3%	3%
Anders, namelijk	14%	12%
Weet niet	1%	2%

Bron: Panteia 2023

2.3 Belang contant betalen voor Nederland

Op de vraag "Vindt u het voor Nederland belangrijk dat het mogelijk blijft om met cash te betalen?" laat 91% weten dat zij dit inderdaad belangrijk vinden. 8% geeft aan dit niet belangrijk te vinden en 1% weet dit niet.

Jongeren vinden het doorgaans minder belangrijk voor Nederland om met cash te kunnen blijven betalen (87%) dan respondenten van middelbare (93%) of oudere leeftijd (92%). Bovendien vinden vrouwen (94%) het voor Nederland doorgaans belangrijker om ook in de toekomst met cash te kunnen betalen dan mannen (89%). Ook respondenten die beroepsmatig met bankbiljetten omgaan verschillen hierover

van opvatting ten opzichte van de respondenten waarbij dit niet het geval is (97% versus 91%). Daarnaast hechten lager opgeleiden (94%) iets meer belang aan het contant betalen dan hoger- (90%) en middelbaar opgeleiden (91%).

Tabel 4 Vindt u het voor Nederland belangrijk dat het mogelijk blijft om met cash te betalen? (totaal, n=1.003)

	Aantal	Ja	Nee	Weet niet
Man	518	89%	10%	1%
Vrouw	485	94%	5%	2%
18-29 jaar	199	87%	11%	3%
30-49 jaar	314	93%	6%	1%
50-75 jaar	490	92%	7%	1%
Beroepsmatig omgaan met bankbiljetten	167	97%	3%	0%
Niet beroepsmatig omgaan met bankbiljetten	836	90%	9%	1%
Opleidingsniveau laag	114	94%	5%	1%
Opleidingsniveau midden	336	91%	7%	2%
Opleidingsniveau hoog	553	90%	9%	1%
Totaal	1.003	91%	8%	1%

Bron: Panteia 2023

2.4 Hoge denominaties in handen gehad

Ongeveer een derde van de mensen heeft het afgelopen jaar wel eens een 100, 200 of 500 eurobiljet in handen gehad (32%). Over het algemeen geldt dat de hoge denominaties van 200 euro en 500 euro minder vaak in handen zijn geweest van de respondenten dan de 100 eurobiljetten.

Nederlanders die beroepsmatig omgaan met bankbiljetten hebben doorgaans vaker eurobankbiljetten met een hoge denominatie in handen gehad (59%) dan Nederlanders die niet beroepsmatig met bankbiljetten omgaan (25%). Zo hadden zij vaker het 100 euro (55% versus 23%), 200 euro (30% versus 7%) en 500 euro (13% versus 2%) bankbiljet in handen tijdens het afgelopen jaar. Ook mannen (36%) hadden doorgaans vaker eurobankbiljetten met een hoge denominatie in handen dan vrouwen (27%). Verder hadden hoger opgeleiden (27%) minder vaak hogere denominaties in handen dan middelbaar- en lager opgeleiden (34% en 32%).

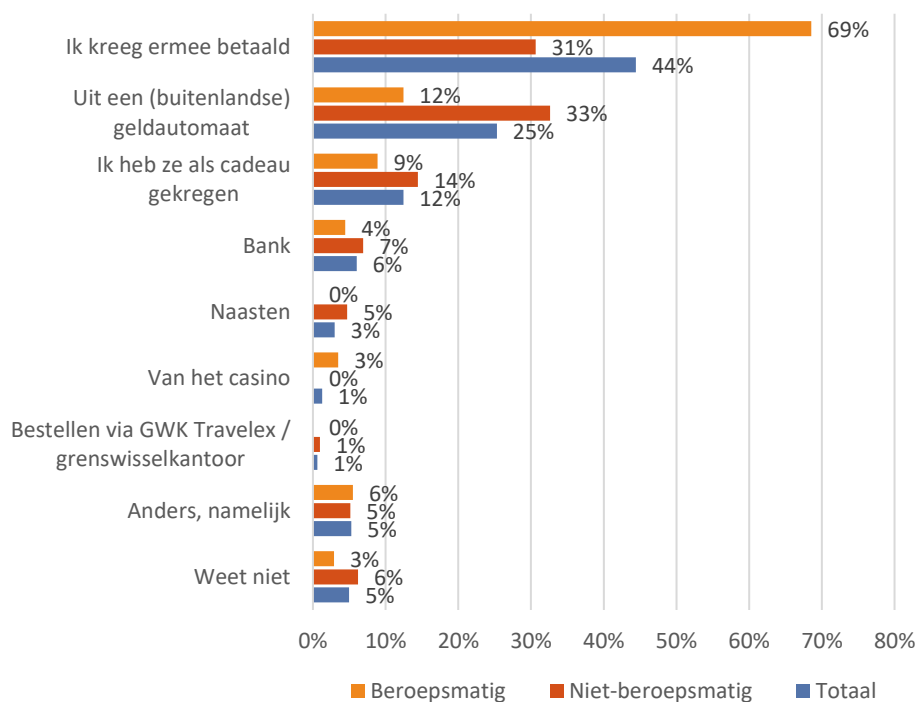
Tabel 5 Welk van de volgende eurobankbiljetten heeft u het afgelopen jaar in handen gehad? (beroepsmatig met bankbiljetten, n= 167; niet beroepsmatig met bankbiljetten, n= 836; totaal n=1.003)

	Beroepsmatig	Niet beroepsmatig	Totaal
100 eurobiljet	55%	23%	29%
200 eurobiljet	30%	7%	11%
500 eurobiljet	13%	2%	5%

Bron: Panteia 2023

Aan de respondenten die het afgelopen jaar één of meerdere bankbiljetten met hogere denominatie in handen hebben gehad, is gevraagd hoe men aan deze biljetten is gekomen. In figuur 3 staan de resultaten weergegeven, uitgesplitst naar wel of niet beroepsmatig omgaan met bankbiljetten. Over het algemeen geldt dat de meeste mensen die beroepsmatig met bankbiljetten omgaan ermee betaald zijn (69%). Voor de mensen die niet beroepsmatig met bankbiljetten omgaan is dit 31%. Binnen deze groep heeft nog eens 33% de biljetten verkregen uit een (buitenlandse) geldautomaat. 14% ontving het biljet als cadeau en 7% kwam in het bezit van een hogere denominatie via de bank.

Figuur 3 Hoe kwam u aan deze biljetten? (beroepsmatig, n=96; niet beroepsmatig n=205; totaal n=301)

Bron: Panteia 2023

2.5 Behoefte aan denominaties

Om meer inzicht te krijgen in de behoefte aan de verschillende denominaties, is de respondenten gevraagd in hoeverre men voor eigen gebruik behoefte heeft aan bankbiljetten van 5, 10, 20, 50, 100, 200 en 500 euro. 8% laat weten aan geen van deze bankbiljetten behoefte te hebben. 83% van de Nederlanders heeft behoefte aan het biljet van 10 en 20 euro. Daarnaast heeft nog eens 79% behoefte aan het 5 eurobiljet en 77% kiest voor het 50 eurobiljet. Aan de hogere denominaties is fors minder behoefte (19% voor 100 euro, 6% voor 200 euro en 3% voor 500 euro). Hierbij geldt wel dat Nederlanders die beroepsmatig met bankbiljetten omgaan meer waarde hechten aan de hogere denominaties dan Nederlanders die niet beroepsmatig met bankbiljetten omgaan (30% versus 16% voor 100 euro, 12% versus 4% voor 200 euro en 6% versus 2% voor 500 euro).

Tabel 6 Hebt u voor eigen gebruik behoefte aan bankbiljetten met de volgende waarden? (2021 n=1.003; 2023 n=1.003; beroepsmatig met bankbiljetten n=167; niet beroepsmatig met bankbiljetten n=836)

	2021	2023	Beroepsmatig	Niet beroepsmatig
Biljetten van 5 euro	68%	79%	75%	80%
Biljetten van 10 euro	-	83%	78%	84%
Biljetten van 20 euro	-	83%	84%	83%
Biljetten van 50 euro	-	77%	86%	75%
Biljetten van 100 euro	17%	19%	30%	16%
Biljetten van 200 euro	3%	6%	12%	4%
Biljetten van 500 euro	2%	3%	6%	2%
Nee, geen behoefte	-	8%	6%	8%

Bron: Panteia 2023

2.6 Uiterlijke kenmerken 50 eurobankbiljet

Aan de respondenten is gevraagd om zo uitvoerig mogelijk, uit het hoofd, te vertellen wat er op het biljet van 50 euro te zien is aan tekst, afbeeldingen, tekens en kleuren, etc.. Tabel 7 op de volgende pagina toont de resultaten op deze vraag¹.

De meeste mensen noemen uitsluitend de meest opvallende kenmerken van het bankbiljet, zoals het getal 50 (63%), de oranje en bruine tinten (50% respectievelijk 22%), het hologram (22%), het woord 'Euro' (14%) en de afbeelding van een gebouw (10%). Ook het watermerk, dat wat minder in het oog springt, wordt relatief vaak genoemd (24%). Verder worden het eurosymbool (8%), de brug (8%), (Europese) sterren (6%) en het bankbiljetnummer (5%) door een kleinere groep respondenten

¹ In de meting van 2021 zijn twee losse vragen gesteld. Hierbij werd eerst gevraagd naar beeldelementen (afbeeldingen, tekens, kleuren etc.). In de tweede vraag werd specifiek gevraagd naar tekstelementen (cijfers, symbolen en teksten). Voor deze meting heeft de DNB hiervan één vraag gemaakt. Hiermee moet rekening worden gehouden bij het vergelijken van de uitkomsten met het rapport van 2021.

genoemd. Slecht een beperkte groep kan nog andere aspecten noemen. Opvallend is ook dat enkele respondenten nog kenmerken van de guldenbankbiljetten lijken op te noemen (vogel, zonnebloem). Ten opzichte van 2021 lijken de veiligheidskenmerken wat beter bekend te zijn bij Nederlanders.

Tabel 7 Spontane beschrijving van het 50 eurobankbiljet (n=1.003)²

	2021	2023
Kleuren		
Oranje	51%	50%
Bruin	28%	22%
Andere kleuren	36%	24%
Gebouwen		
(Deel van) gebouw/oud gebouw	18%	10%
Brug	8%	8%
Poort/deur	3%	4%
Raam	2%	3%
Veiligheidskenmerken		
Watermerk/de poort in het watermerk	17%	24%
Hologram, zilverkleurige zegel, folie aan de voorzijde	18%	22%
Streep (veiligheidsdraad)	-	1%
Cijfers		
Het cijfer 50	81%	63%
Het bankbiljetnummer	16%	5%
Teksten		
Het woord EURO	29%	14%
Het woord EYPO (de tekst euro in het Grieks)	9%	4%
Het eurosymbool	15%	8%
Handtekening president Europese Centrale Bank	4%	3%
De bank (ECB en DNB)	-	1%
Anders		
Sterren/Europese sterren, cirkel met sterren	7%	6%
(Landen van) Europa/kaart van Europa	4%	1%
Renaissance	1%	0%
Formaat	-	1%
Ribbels	-	1%
Vogel	-	1%
Zonnebloem	-	0%
Anders/Weet niet		
Anders	-	7%
Weet niets te noemen	-	14%

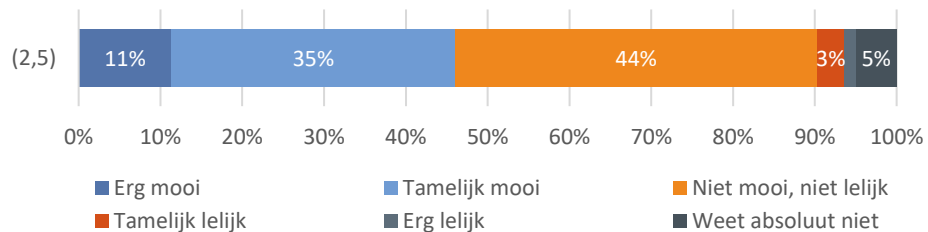
Bron: Panteia 2023

² Bij het tonen van een streepje in tabel 7 is er geen goede vergelijking met de voorgaande meting mogelijk.

2.7 Waardering bankbiljetten

De meeste burgers vinden de eurobiljetten niet mooi of niet lelijk (44%). Nog eens 5% heeft geen mening. Indien men wel een beoordeling geeft, dan is het merendeel positief te spreken over de eurobankbiljetten. 46% beoordeelt de bankbiljetten als 'erg mooi' of 'tamelijk mooi'. Slechts 4% laat weten de eurobiljetten tamelijk of erg lelijk te vinden. Gemiddeld geven de respondenten een 2,5 wanneer we de waardering uitdrukken op een vijfpuntschaal. Hierbij geldt: hoe lager het cijfer, hoe beter het bankbiljet gewaardeerd wordt. Dit is gelijk aan de waardering in 2021.

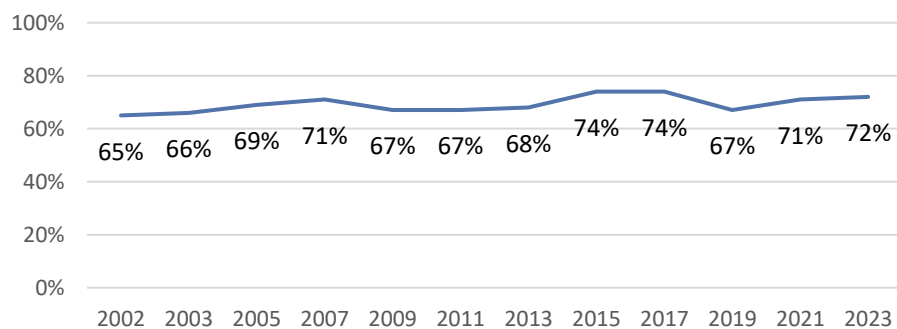
Figuur 4 Hoe vindt u dat de eurobiljetten eruit zien? (n=1.003)

Bron: Panteia 2023

Wanneer we de gemiddelde beoordeling afzetten ten opzichte van de eerdere metingen, dan blijkt dat de waardering dit jaar min of meer hetzelfde is als twee jaar terug. In 2021 waardeerde gemiddeld 71% van de respondenten het uiterlijk van de bankbiljetten, in 2023 is dat 72%. Mensen zijn over het algemeen standvastig in hun beoordeling: over de gehele periode van de Euro schommelt de waardering rond de 70%.

Figuur 5 Beoordeling bankbiljetten door de tijd heen volgens de dichotome methode³

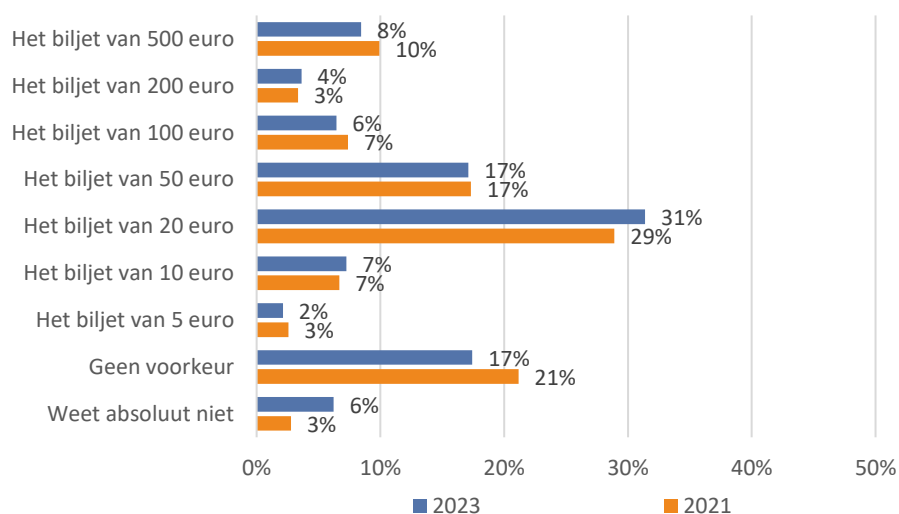
Bron: Panteia 2023

³ Dichotome methode: % mooi = $\frac{\text{aantal "erg mooi"} + \text{aantal "tamelijk mooi"} + (0,5 \cdot \text{aantal "niet mooi niet lelijk"})}{\text{totaal aantal respondenten} - \text{aantal "weet absoluut niet"}} \cdot 100$

In totaal zijn er zeven eurobankbiljetten. Het bankbiljet van 20 euro wordt door 31% van de mensen als het mooiste bankbiljet aangewezen. Hiermee is dit bankbiljet net als in 2021 het meest populair. Hierop volgend worden het 50 eurobankbiljet (17%) en het bankbiljet van 500 euro (8%) genoemd als het mooist om te zien. Het biljet van 5 euro wordt het minst genoemd, slecht 2% kiest dit bankbiljet.

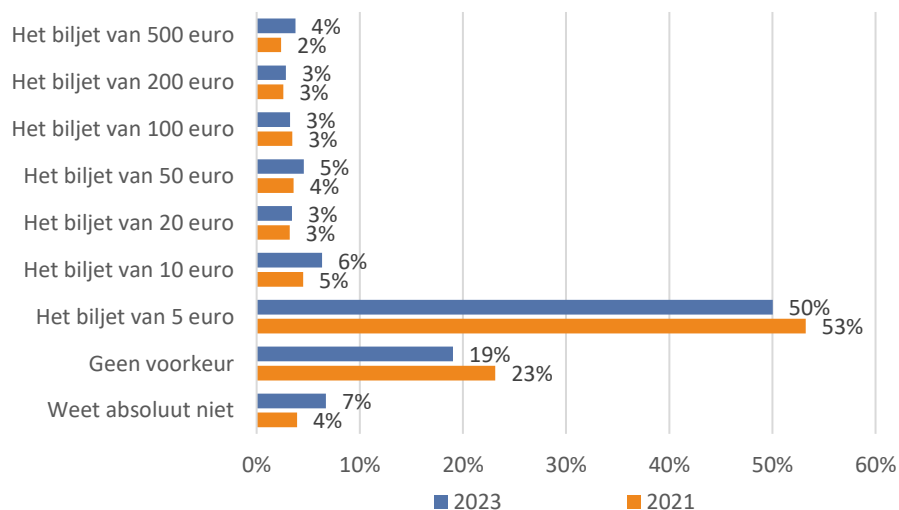
Figuur 6 Welke van de 7 eurobankbiljetten, die u kent, vindt u het mooist om te zien? (2021, n=1.003; 2023, n=1.003)

Bron: Panteia 2023

Andersom is ook gevraagd welk van de zeven bankbiljetten het minst mooi is om te zien. De helft van de burgers noemt hier het 5 eurobankbiljet. 19% heeft geen voorkeur voor een bankbiljet.

Figuur 7 Welke van de 7 eurobankbiljetten, die u kent, vindt u het minst mooi om te zien? (2021, n=1.003; 2023, n=1.003)

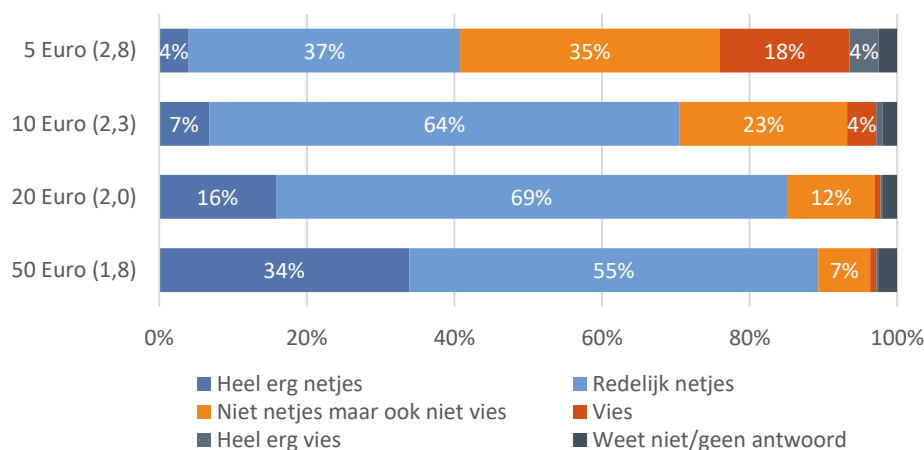
Bron: Panteia 2023

2.8 Kwaliteit van de bankbiljetten

De meeste ondervraagden vinden de kwaliteit van de bankbiljetten redelijk netjes. Slechts een enkeling vindt deze (heel) erg vies. Op basis van de vijfpuntschaal (1=heel erg netjes, 5=heel erg vies) is een gemiddelde waardering berekend. Hierbij geldt: hoe lager het cijfer, hoe beter het bankbiljet gewaardeerd wordt. De kwaliteit van het 50 eurobankbiljet wordt over het algemeen het beste beoordeeld (gemiddeld 1,8). Het 5 eurobankbiljet wordt daarentegen het slechtst beoordeeld (gemiddeld 2,8). Bijna een kwart van de respondenten vindt het bankbiljet van 5 euro (heel) erg vies (22%). De gemiddelde beoordeling van het 5 en 50 eurobankbiljet vrijwel gelijk aan 2021. Destijds gaf men gemiddeld een 2,9 voor het 5 eurobankbiljet en een 1,9 voor het 50 eurobankbiljet. Voor het 10 en 20 eurobankbiljet is deze vraag niet eerder gesteld.

Figuur 8 Hoe vindt u dat dit biljet er in het algemeen uitziet als u denkt aan vuil, kreukels, schrift, plakband etc. Vindt u de bankbiljetten in het algemeen...? (n=1.003)

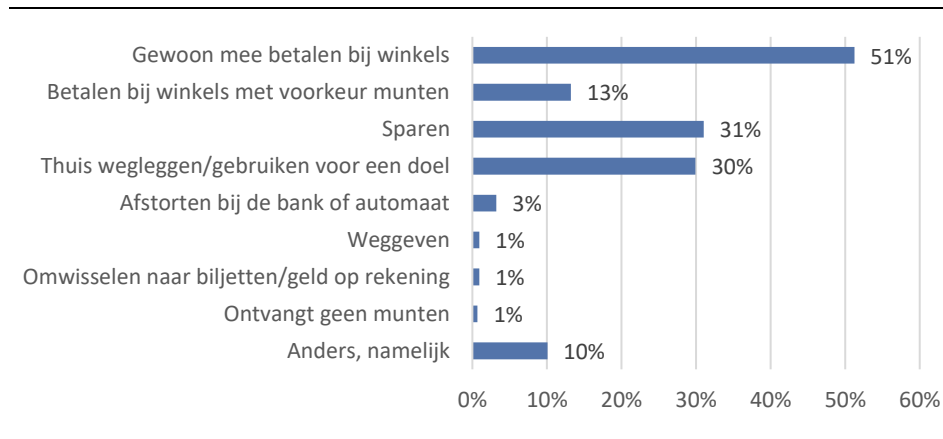
Bron: Panteia 2023

2.9 Ontvangen muntstukken

Iets meer dan de helft van de respondenten betaalt gewoon met de munten die ze ontvangen (zie figuur 9). Nog eens 13% betaalt vooral in winkels waarvan men weet dat ze graag munten ontvangen. Daarnaast is er ook een grote groep Nederlanders die de munten bewaart. Zo zegt 31% munten te sparen en gebruikt een bijna even grote groep de munten voor een specifiek doel, zoals een collecte, goed doel, daklozen, parkeren, toiletbezoek, winkelwagen of de (klein)kinderen (30%). Een kleine groep laat weten de munten af te storten bij de bank of via een automaat (3%). Van de 10% die iets anders antwoordt laat 6% weten de munten te bewaren in een portemonnee, bakje, potje of jaszak/broekzak.

De respondenten die aangeven munten te sparen, is gevraagd of men alle munten thuis weglegt of alleen bepaalde munten. Bijna twee derde laat weten alle munten te sparen (64%). 18% spaart uitsluitend de 2 euromunten, 15% de 1 euromunten en 12% de munten van 50 eurocent.

Figuur 9 Wat doet u met munten die u ontvangt? (n=1.003)

Bron: Panteia 2023

Ook aan de groep die munten weglegt voor een bepaald doel, is gevraagd welke munten apart worden gehouden. De meeste mensen bewaren alle munten (61%). Ongeveer een kwart van de mensen laat weten de voorkeur te hebben voor de 2 euromunt (24%) en de 1 euromunt (24%). Nog eens 18% legt de munten van 50 eurocent apart.

Tabel 8 Legt u alle munten thuis weg om te sparen of alleen bepaalde munten? Legt u alle munten thuis weg voor een bepaald doel of alleen bepaalde munten?

	Sparen (n=288)	Wegleggen (n=260)
Alle munten	64%	61%
Munten van 2 euro	18%	24%
Munten van 1 euro	15%	24%
Munten van 50 eurocent	12%	18%
Munten van 20 eurocent	-	8%
Munten van 10 eurocent	-	7%
Munten van 5 eurocent	-	6%
Anders, namelijk	16%	6%

Bron: Panteia 2023

De meeste Nederlanders hebben tussen de 1 en 50 munten in hun huis (58%). Nog eens 36% heeft meer dan 50 munten in het huishouden. Slechts 7% heeft helemaal geen munten thuis.

86% van de Nederlanders heeft het afgelopen jaar geen gebruik gemaakt van een muntenautomaat. Wanneer er wel gebruik van werd gemaakt dan ging het vooral om het afstorten van munten (11%). Nog eens 4% nam munten op. Nederlanders die beroepsmatig met bankbiljetten omgaan maken vaker gebruik van de muntenautomaat om munten af te storten dan Nederlanders die niet beroepsmatig met munten omgaan (20% versus 9%).

Tabel 9 Heeft u in het afgelopen jaar gebruik gemaakt van een muntenautomaat? (beroepsmatig, met bankbiljetten n= 194; niet beroepsmatig met bankbiljetten, n= 836; totaal n=1.003)
Multiple respons

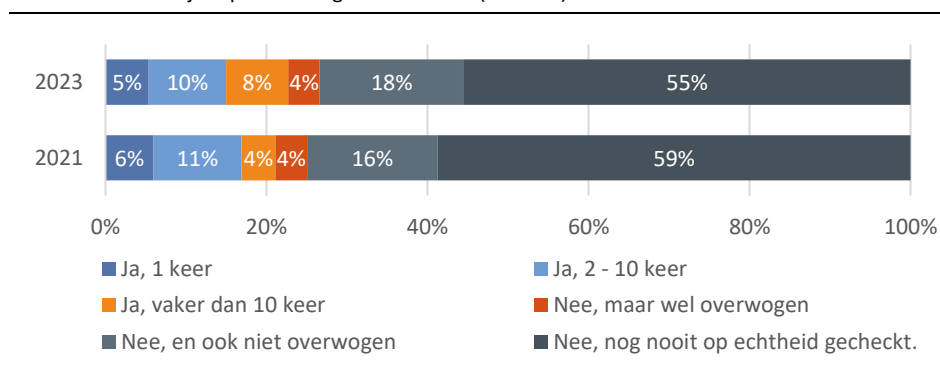
	Beroepsmatig	Niet beroepsmatig	Totaal
Ja, munten afstorten	20%	9%	11%
Ja, munten opnemen	4%	5%	4%
Nee	78%	88%	86%

Bron: Panteia 2023

2.10 Controleren op echtheid

De meeste respondenten hebben de eurobankbiljetten in hun privéleven nog nooit op echtheid gecontroleerd (55%). De mensen die dit het afgelopen jaar wel deden, controleerden de echtheid doorgaans incidenteel (15%). 8% heeft het afgelopen jaar vaker dan 10 keer een eurobankbiljet op echtheid gecontroleerd. Nog eens 4% laat weten dit niet te hebben gedaan, maar het destijds wel te hebben overwogen. 18% heeft het afgelopen jaar geen bankbiljet gecontroleerd en heeft het ook niet overwogen. In totaal heeft 77% het afgelopen jaar geen bankbiljetten op echtheid gecontroleerd (2021:79%).

Figuur 10 Heeft u in het afgelopen jaar wel eens zelf (als privépersoon, dus niet voor uw werk) een eurobiljet op echtheid gecontroleerd? (n=1.003)

Bron: Panteia 2023

Van de Nederlanders denkt 38% een vals biljet te kunnen herkennen. 54% denkt dit niet te kunnen en 8% weet dit niet. Nederlanders die beroepsmatig met bankbiljetten omgaan denken vaker een vals bankbiljet te herkennen dan Nederlanders die niet beroepsmatig met munten omgaan (20% versus 9%).

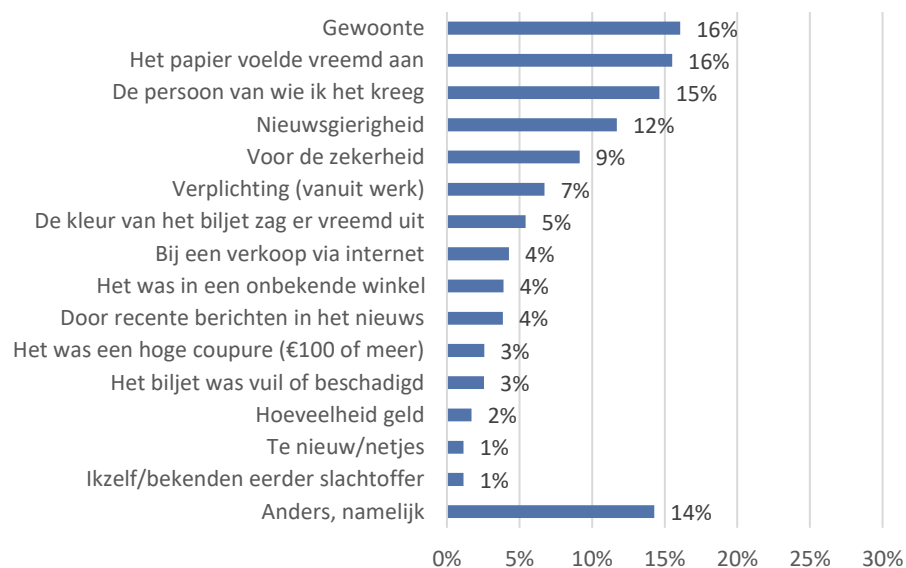
Tabel 10 Denkt u een vals biljet te herkennen? (beroepsmatig met bankbiljetten, n= 194; niet beroepsmatig met bankbiljetten, n= 836; totaal n=1.003) Multiple respons

	Beroepsmatig	Niet beroepsmatig	Totaal
Ja	63%	33%	38%
Nee	35%	59%	54%
Weet niet	3%	9%	8%

Bron: Panteia 2023

Aan de respondenten die het afgelopen jaar ten minste één eurobankbiljet op echtheid hebben gecontroleerd is gevraagd waarom zij dit deden. In de meeste gevallen controleren mensen het bankbiljet uit gewoonte (16%) of omdat het papier vreemd aanvoelt (16%). Wantrouwen kan ook ontstaan door de persoon die het bankbiljet verstrekt (15%). Nieuwsgierigheid naar de echtheid wordt door 12% als reden gegeven om het bankbiljet te controleren. De hoogte van de coupure lijkt in beperkte mate van invloed te zijn op het controleren van de echtheid (3%).

Figuur 11 Waarom hebt u op echtheid gecontroleerd? (n=210)

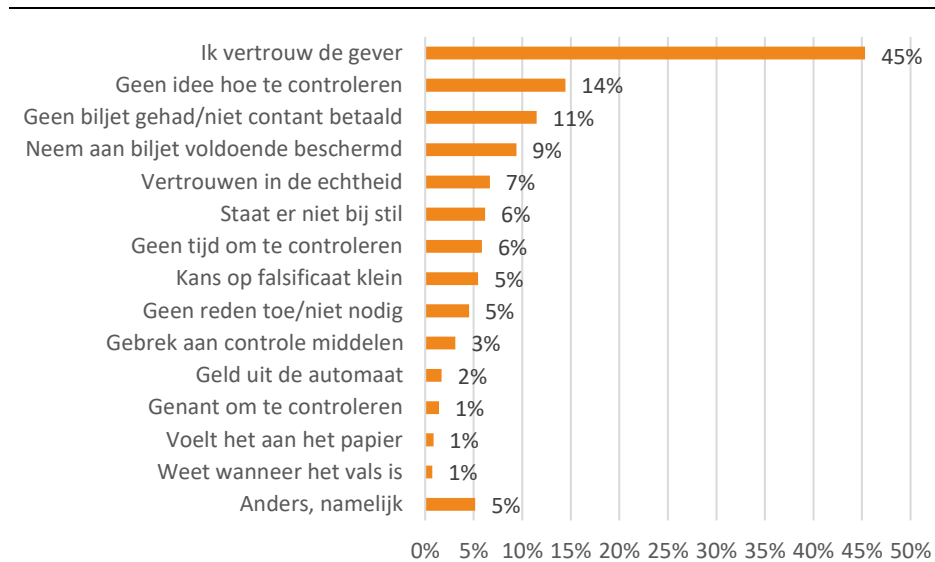

Bron: Panteia 2023

Aan de respondenten die nog nooit of in het afgelopen jaar geen eurobankbiljet op echtheid hebben gecontroleerd is gevraagd waarom zij dit niet deden. Bijna de helft van de respondenten geeft aan de gever te vertrouwen (45%). 14% weet niet hoe ze de bankbiljetten op echtheid moeten controleren en 11% heeft niet met contant geld betaald in het afgelopen jaar. Daarnaast is er nog een groep van 9% die aanneemt dat het biljet voldoende beschermd is met veiligheidskenmerken.

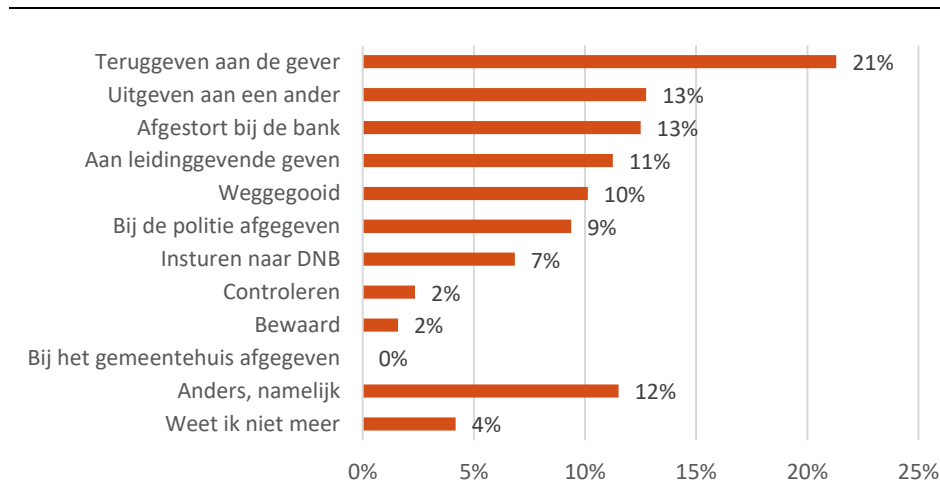
Figuur 12 Waarom hebt u niet op echtheid gecontroleerd? (n=793)

Bron: Panteia 2023

Het overgrote deel van de respondenten laat weten nog nooit een vals of verdacht eurobankbiljet in handen te hebben gehad, namelijk 68%. Het aandeel is hiermee gedaald ten opzichte van 2021 (81%). Een kwart van de respondenten heeft wel een vals of verdacht biljet in handen gehad en 7% weet dit niet meer. Van de respondenten die een vals/verdacht eurobiljet in handen hebben gehad, heeft 21% het geld teruggegeven aan de gever. 13% heeft het biljet uitgegeven en nog eens 13% heeft het afgestort bij de bank. 11% van de respondenten heeft het verdachte eurobankbiljet aan zijn of haar leidinggevende gegeven en 10% heeft het weggegooid.

Figuur 13 Heeft u wel eens een vals/verdacht biljet in handen gehad? Zo ja, wat deed u met dit biljet? (n=232)

Bron: Panteia

2.11 Bekendheid met de echtheidskenmerken

De Europese Centrale Bank probeert op zoveel mogelijk manieren het vervalsen van eurobiljetten tegen te gaan. De eurobankbiljetten bevatten dan ook een aantal kenmerken waardoor publiek en banken kunnen controleren of een biljet echt is. Aan de respondenten is gevraagd of ze een aantal van deze echtheidskenmerken kunnen opnoemen.

Het watermerk is het meest bekende echtheidskenmerk onder de respondenten. 69% noemt dit kenmerk, gevolgd door het hologram (38%). Ook het soort papier (27%), en de veiligheidsdraad (18%) zijn bij de meeste mensen bekend als echtheidskenmerk. Ten opzichte van de vorige jaren is de bekendheid van deze kenmerken vrijwel onveranderd.

Tabel 11 Bekendheid met de echtheidskenmerken (in percentages)

	2011	2013	2015	2017	2019	2021	2023
	1.003	1.020	1.010	1.002	1.001	1.003	1.003
Watermerk	75	79	71	68	73	69	69
Hologram/zilverkleurige strook of zegel	49	57	37	37	41	39	38
Veiligheidsdraad	16	13	14	18	12	20	18
Glanzende goudkleurige strook	2	3	5	4	4	3	8
Inkt die door lichtval van kleur verandert	3	3	3	4	4	5	7
(Smaragd)groen cijfer	n.v.t.	n.v.t.	1	2	2	2	2
Voelbare inktlaag	8	14	12	4	11	9	11
Soort papier	11	17	12	16	24	27	27
Kleine lettertjes	6	4	2	2	3	4	5
Infrarood deel van biljet zichtbaar	4	9	4	3	4	3	3
Doorkijkraampje/gat in folie	-	-	-	-	-	4	3
Doorzichtregister	6	8	4	2	4	3	3
Check met hulpmiddel	-	-	-	-	-	24	24
Blindentekens	14	14	11	16	17	17	13
Serienummer	5	5	7	6	1	6	8
Handtekening	1	1	1	1	-	1	1
Kleur	-	-	-	-	-	6	5
Afmetingen biljet	-	-	-	-	-	3	3
Overig kijkelement	-	-	-	-	-	-	1
Anders	-	-	-	-	-	6	7
Gemiddeld aantal genoemde kenmerken	2,3	2,6	2,4	2,2	2,5	2,5	2,6
Weet helemaal niets te noemen	11	6	13	14	9	10	10

Bron: Panteia 2023

De meeste respondenten geven ten minste één antwoord op de vraag om een echtheidskenmerk te noemen. Slechts 10% van de respondenten kan geen antwoord geven op de vraag om aan te geven waaraan je kunt zien of een eurobiljet echt is.

Tabel 12 Aantal genoemde kenmerken? (2021, n=1.003; 2023, n=1.003)

	2021	2023
Geen	10%	10%
Eén kenmerk	16%	14%
Twee kenmerken	24%	28%
Drie kenmerken	24%	22%
Vier of meer kenmerken	26%	26%

Bron: Panteia 2023

Respondenten van middelbare leeftijd noemen gemiddeld de meeste kenmerken (3,0), ouderen het minste aantal (2,2).

Tabel 13 Gemiddeld aantal genoemde kenmerken voor de verschillende leeftijdscategorieën? (n=1.003)

	Gemiddeld aantal genoemde kenmerken
18-29 jaar	2,8
30-49 jaar	3,0
50-75 jaar	2,2
Totaal	2,6

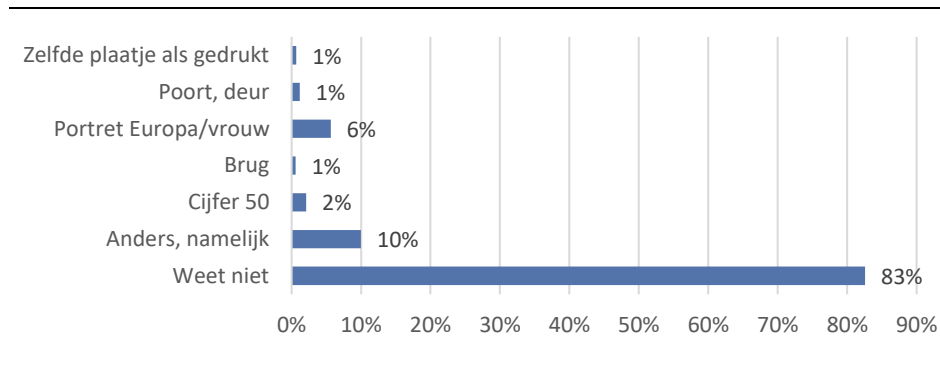
Bron: Panteia 2023

Zoals aangegeven is het watermerk het meest bekende echtheidskenmerk. Watermerken zijn gedeeltes in het papier die opzettelijk dunner, dikker of zowel dunner als dikker zijn gemaakt, waardoor de afbeelding van het watermerk zichtbaar wordt als het bankbiljet tegen het licht wordt gehouden. Aan de respondenten is gevraagd of men weet wat het waterkenmerk in het eurobiljet van 50 euro voorstelt. De overgrote meerderheid weet dit niet te vertellen (83%, was 80% in 2021). 6% noemt het portret van Europa (de vrouw). Daarnaast noemt 2% het cijfer 50 en 1% de poort/deur.

Figuur 14 In het bankbiljet van 50 euro zit ook een watermerk. Weet u misschien ook wat dat watermerk voorstelt? Wat beeld het uit? (n=1.003)

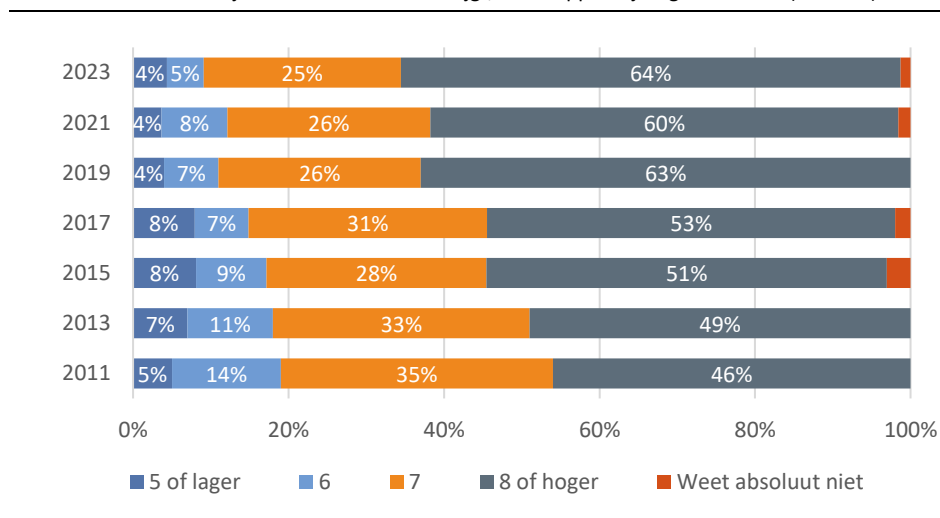

Bron: Panteia 2023

2.12 Vertrouwen in echtheid

Bankbiljetten moeten kenmerken bevatten waarmee echt van vals is te onderscheiden. Dat helpt bij het vertrouwen in de bankbiljetten. Aan de respondenten werd gevraagd in hoeverre zij vertrouwen in de echtheid van de bankbiljetten die zij in handen krijgen. Figuur 15 toont dat in de afgelopen jaren het vertrouwen in de echtheid van de bankbiljetten is toegenomen. Waar in 2011 nog 46% van de respondenten een 8 of hoger gaf, is dat in 2023 64%. Ten opzichte van de voorgaande meting (t.w. 2021) zien we geen significante verschillen in het vertrouwen in de echtheid. Gemiddeld wordt het vertrouwen met een 7,8 gewaardeerd. In 2021 werd hiervoor een 7,7 gegeven.

Figuur 15 Als u een rapportcijfer moet geven voor het vertrouwen in de echtheid van eurobankbiljetten die u in handen krijgt, welk rapportcijfer geeft u dan? (n=1.003)

Bron: Panteia 2023

Wanneer we de resultaten uitsplitsen naar de mate waarin eurobankbiljetten op echtheid gecontroleerd worden, dan blijkt dat de personen die de bankbiljetten twee keer of vaker controleren significant minder vertrouwen in de echtheid hebben dan

de respondenten die de echtheid van het biljet het afgelopen jaar niet of nog nooit gecontroleerd hebben. Desondanks is het vertrouwen bij deze groep nog steeds wel ruim voldoende. Ook respondenten die hun bankbiljet controleren hebben over het algemeen dus vertrouwen in de echtheid.

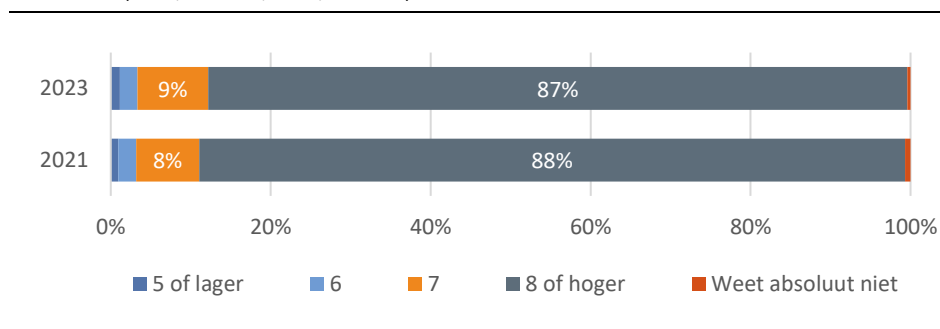
Tabel 14 Vertrouwen in de echtheid van eurobankbiljetten die men in handen krijgt x Heeft u in het afgelopen jaar wel eens een eurobiljet op echtheid gecontroleerd? Gemiddelde cijfer (2023, n=1.003; 2023, n=1.003)

	2021	2023
Ja, 1 keer	7,8	7,8
Ja, 2 keer of vaker	7,4	7,6
Nee, niet gecontroleerd	7,9	7,9
Nee, ik heb nog nooit op echtheid gecontroleerd	7,7	7,8
Totaal	7,7	7,8

Bron: Panteia 2023

Mensen hebben het meeste vertrouwen in de echtheid van de bankbiljetten die uit de geldautomaat komen. Bijna alle respondenten scoren het vertrouwen in de echtheid van de eurobankbiljetten met een 7 of hoger. Hierbij geldt dat 87% het cijfer 8 of hoger geeft voor het vertrouwen in de echtheid van de bankbiljetten die uit de geldautomaat komen. Binnen deze groep geeft 38% van de respondenten een 10 als rapportcijfer. Nog eens 25% geeft hiervoor een 9. Dit patroon komt overeen met de meting in 2021. Gemiddeld wordt het vertrouwen in de echtheid van de bankbiljetten met een 8,8 beoordeeld (2021: 8,9).

Figuur 16 Als u een rapportcijfer moet geven voor het vertrouwen in de echtheid van eurobankbiljetten die u uit een geldautomaat ontvangt, welk rapportcijfer geeft u dan? (2023, n=1.003; 2023, n=1.003)

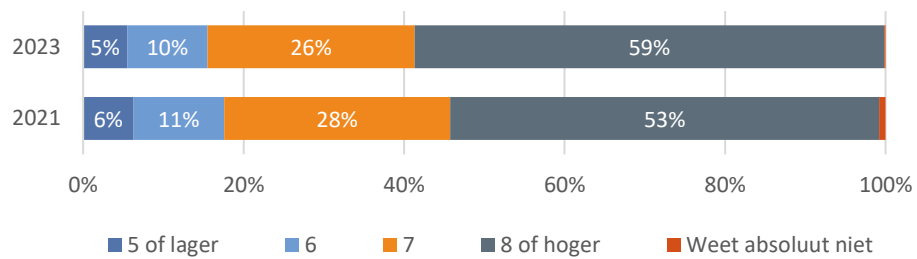

Bron: Panteia 2023

Het vertrouwen in de echtheid van bankbiljetten die men als wisselgeld van een winkelier ontvangt, is weliswaar lager dan bij bankbiljetten uit de geldautomaat, maar met het gemiddelde van een 7,7 nog steeds hoog (2021: 7,5). 85% geeft hiervoor het rapportcijfer 7 of hoger. 5% van de respondenten heeft weinig vertrouwen in de echtheid van de bankbiljetten die men van de winkelier ontvangt en scoort dit aspect met een 5 of lager. Ten opzichte van 2021 zien we grofweg eenzelfde verdeling in de beoordelingen.

Figuur 17 Als u een rapportcijfer moet geven voor het vertrouwen in de echtheid van eurobankbiljetten die u van een winkelier als wisselgeld ontvangt, welk rapportcijfer geeft u dan? (2023, n=1.003; 2023, n=1.003)

Bron: Panteia 2023

Bijlage 1

Vragenlijst

Vraag 1 Introductie

Goeden..., u spreekt met ... van GDCC namens Panteia. Voor De Nederlandsche Bank doen wij momenteel een onderzoek naar de eurobankbiljetten en daarvoor zou ik graag enkele vragen stellen aan de jongst aanwezige man van 18 jaar of ouder (indien niet aanwezig, vraag naar jongst aanwezige vrouw van 18 jaar of ouder). Het onderzoek duurt ongeveer een kwartiertje, heeft u nu even tijd?

ENQ.: als de respondent vragen heeft over de validiteit van dit onderzoek verwijs deze dan naar www.panteia.nl, waar een aankondiging van dit onderzoek staat

ENQ. Indien de respondent om meer informatie vraagt:

Elke twee jaar laat De Nederlandsche Bank onderzoeken hoe de Nederlandse burger omgaat met contant geld. Het laatste onderzoek dateert van 2021 en daarom heeft de DNB aan Panteia gevraagd om in de maand februari 2023 dit onderzoek weer uit te voeren. Vragen die in dit onderzoek gesteld worden hebben betrekking op het vertrouwen in en de waardering van het contante geld en hoe vaak contant geld gebruikt wordt.

- 1 Ja, onderzoek kan nu plaatsvinden
- 2 Nee, maak afspraak
- 3 Nee, wil niet meedoen; noteer weigering

Vraag 2 Sekse

Enq: Noteer geslacht respondent

- 1 Man
- 2 Vrouw
- 3 Weet niet/geen opgave

Vraag 3 Provincie

In welke provincie woont u?

- 1 Groningen
- 2 Friesland
- 3 Drenthe
- 4 Overijssel
- 5 Flevoland
- 6 Gelderland
- 7 Utrecht
- 8 Noord-Holland
- 9 Zuid-Holland
- 10 Zeeland
- 11 Noord-Brabant
- 12 Limburg
- 13 Weet niet/geen opgave

Vraag 4 Leeftijd

Mag ik uw leeftijd noteren?

..... Jaar

Wil niet zeggen

Vraag 5 Leeftijd

Indien vraag 4 = 'Wil niet zeggen'

Kunt u aangeven in welke van de volgende leeftijdsgroepen u valt?

- 1 18 t/m 29 jaar
- 2 30 t/m 49 jaar
- 3 50 t/m 75 jaar
- 4 Geen van deze (SCREEN OUT)

Vraag 6 Betalen met cash over 5 jaar

We willen het met u hebben over het betalen met cash als u in een winkel bent, dus met munten en biljetten. Verwacht u over vijf jaar nog met cash te betalen?

- 1 Ja, meer dan nu
- 2 Ja, net zoveel als nu
- 3 Ja, maar minder dan nu
- 4 Nee
- 5 Weet niet (ENQ.: niet hardop voorlezen)

Vraag 7 Betalen met cash over 5 jaar

MULTIPLE

Indien vraag 6 = 1 ('Ja, meer dan nu')

Wat is de reden dat u verwacht over 5 jaar meer met cash aan de kassa te betalen? (ENQ.: niet oplezen)

- 1 Beter uitgaven onder controle houden
- 2 Contant betalen is overzichtelijker
- 3 Privacy/anonimiteit gewaarborgd
- 4 Minder vertrouwen in banken
- 5 Anders, namelijk

Vraag 8 Betalen met cash over 5 jaar

MULTIPLE

Indien vraag 6 = 3 of 4 ('minder dan nu' of 'nee')

Wat is de reden dat u verwacht over 5 jaar minder/niet meer met cash te betalen? (ENQ.: niet oplezen)

- 1 Winkeliers zullen minder contant geld accepteren
- 2 Geldautomaten zijn lastig te bereiken
- 3 Elektronisch betalen wordt steeds makkelijker
- 4 Uit hygiënisch oogpunt
- 5 Anders
- 6 Weet niet

Vraag 9 Betalen met cash over 5 jaar

Vindt u het voor Nederland belangrijk dat het mogelijk blijft om met cash te betalen?

- 1 Ja
- 2 Nee
- 3 Weet niet

Vraag 10 Antwoord op denominaties in handen gehad

MULTIPLE

Ik vraag u nu specifiek naar de hoge waarden. Hebt u het afgelopen jaar wel eens een biljet van 100, 200 of 500 euro in handen gehad?

- 1 Nee
- 2 Een biljet van 100 euro
- 3 Een biljet van 200 euro
- 4 Een biljet van 500 euro

Vraag 11 Aanschaf hogere denominaties

MULTIPLE

Indien vraag 10 = 2, 3 of 4

Hoe kwam u aan deze biljetten?

(ENQ.: niet oplezen)

- 1 Uit een buitenlandse geldautomaat
- 2 Bestellen via GWK Travelex / grenswisselkantoor
- 3 Ik kreeg er mee betaald
- 4 Van het casino
- 5 Ik heb ze als cadeau gekregen
- 6 Anders, namelijk....
- 7 Weet niet

Vraag 12 Behoeft biljetten

MULTIPLE

Hebt u voor eigen gebruik behoefte aan bankbiljetten met de volgende waarden ....

(ENQ.: lees antwoorden op)

- 1 Biljetten van 5 euro
- 2 Biljetten van 10 euro
- 3 Biljetten van 20 euro
- 4 Biljetten van 50 euro
- 5 Biljetten van 100 euro
- 6 Biljetten van 200 euro
- 7 Biljetten van 500 euro
- 8 Nee

Vraag 13 Spontaan antwoord beeld- en tekstelementen 50 euro

MULTIPLE

We willen het nu met u hebben over het eurobankbiljet van 50 euro. Wilt u zo uitvoerig mogelijk uit uw hoofd vertellen wat er op het biljet van 50 euro te zien is aan tekst, afbeeldingen, tekens, kleuren, enz.? (ENQ.: Tweemaal doorvragen)

- 1) Kunt u nog meer noemen?
  - 2) En wat is er nog meer te zien?
- (ENQ: Niet oplezen, goed doorvragen)

- 1 Het cijfer '50'/het getal '50'
- 2 Oranje/oranje kleuren
- 3 Bruin/bruine kleuren
- 4 Noemt andere kleuren
- 5 Het woord EURO
- 6 Het woord EYPO/(de tekst euro in het grieks)
- 7 Het eurosymbool
- 8 (Deel van) gebouw/(oud) gebouw
- 9 Hologram, zilverkleurige zegel, folie aan de voorzijde
- 10 Watermerk/de poort in het watermerk
- 11 Bankbiljetnummer(s)
- 12 Brug
- 13 1Renaissance tijd/stroming
- 14 Poort, deur
- 15 Raam
- 16 Sterren/Europese sterren, cirkel met sterren
- 17 Handtekening president Europese Centrale Bank
(bijv. Duisenberg, Trichet, Draghi, Lagarde)
- 18 Anders, namelijk ...
- 19 Weet niets te noemen

Vraag 14 Waardering eurobiljetten

Hoe vindt u dat de eurobiljetten eruitzien? Vindt u ze erg mooi, tamelijk mooi, tamelijk lelijk of erg lelijk, of zo'n beetje er tussenin?

- 1 Erg mooi
- 2 Tamelijk mooi
- 3 Er tussenin, niet mooi, niet lelijk
- 4 Tamelijk lelijk
- 5 Erg lelijk
- 6 Weet absoluut niet (ENQ.: niet hardop voorlezen)

Vraag 15 Keuze mooiste biljet

In totaal zijn er 7 eurobankbiljetten. Welke van de 7 eurobankbiljetten, die u kent, vindt u het mooist om te zien?

(ENQ.: Spontaan laten antwoorden)

- 1 Het biljet van 500 euro
- 2 Het biljet van 200 euro
- 3 Het biljet van 100 euro
- 4 Het biljet van 50 euro
- 5 Het biljet van 20 euro
- 6 Het biljet van 10 euro
- 7 Het biljet van 5 euro
- 8 Geen voorkeur
- 9 Weet absoluut niet (ENQ.: niet hardop voorlezen)

Vraag 16 Keuze minst mooie biljet

In totaal zijn er 7 eurobankbiljetten. Welke van de 7 eurobankbiljetten, die u kent, vindt u het minst mooi om te zien?
(ENQ.: Spontaan laten antwoorden)

- 1 Het biljet van 500 euro
- 2 Het biljet van 200 euro
- 3 Het biljet van 100 euro
- 4 Het biljet van 50 euro
- 5 Het biljet van 20 euro
- 6 Het biljet van 10 euro
- 7 Het biljet van 5 euro
- 8 Geen voorkeur
- 9 Weet absoluut niet (ENQ.: niet hardop voorlezen)

Vraag 17 Schoon-vuil 5 euro

Wat vindt u van de kwaliteit van het biljet van 5 euro? Hoe vindt u dit biljet er in het algemeen uitzien als u denkt aan vuil, kreukels, scheuren, schrift, plakband et cetera?

Vindt u de 5 eurobiljetten er in het algemeen...
(ENQ.: Lees 1-5 op)

- 1 Heel erg netjes uitzien
- 2 Redelijk netjes uitzien
- 3 Niet netjes maar ook niet vies uitzien
- 4 Vies uitzien
- 5 Heel erg vies uitzien
- 6 Weet niet/geen opgave (ENQ.: niet hardop voorlezen)

Vraag 18 Schoon-vuil 10 euro

Wat vindt u van de kwaliteit van het biljet van 10 euro? Hoe vindt u dit biljet er in het algemeen uitzien als u denkt aan vuil, kreukels, scheuren, schrift, plakband et cetera?

Vindt u de 10 eurobiljetten er in het algemeen...
(ENQ.: Lees 1-5 op)

- 1 Heel erg netjes uitzien
- 2 Redelijk netjes uitzien
- 3 Niet netjes maar ook niet vies uitzien
- 4 Vies uitzien
- 5 Heel erg vies uitzien
- 6 Weet niet/geen opgave (ENQ.: niet hardop voorlezen)

Vraag 19 Schoon-vuil 20 euro

Wat vindt u van de kwaliteit van het biljet van 20 euro? Hoe vindt u dit biljet er in het algemeen uitzien als u denkt aan vuil, kreukels, scheuren, schrift, plakband et cetera?

Vindt u de 20 eurobiljetten er in het algemeen...
(ENQ.: Lees 1-5 op)

- 1 Heel erg netjes uitzien
- 2 Redelijk netjes uitzien
- 3 Niet netjes maar ook niet vies uitzien
- 4 Vies uitzien
- 5 Heel erg vies uitzien
- 6 Weet niet/geen opgave (ENQ.: niet hardop voorlezen)

Vraag 20 Schoon-vuil 50 euro

Wat vindt u van de kwaliteit van het biljet van **50** euro? Hoe vindt u dit biljet er in het algemeen uitzien als u denkt aan vuil, kreukels, scheuren, schrift, plakband et cetera?

Vindt u de 50 eurobiljetten er in het algemeen...
(ENQ.: Lees 1-5 op)

- 1 Heel erg netjes uitzien
- 2 Redelijk netjes uitzien
- 3 Niet netjes maar ook niet vies uitzien
- 4 Vies uitzien
- 5 Heel erg vies uitzien
- 6 Weet niet/geen opgave (ENQ.: niet hardop voorlezen)

Vraag 21 Munten

MULTIPLE

Wat doet u met munten die u ontvangt?

(ENQ.: niet oplezen, en wanneer nodig graag doorvragen)

- 1 Ik betaal ermee zoals ik met bankbiljetten betaal (=ik betaal er gewoon mee)
- 2 Ik betaal met munten **vooral** in winkels waarvan ik weet dat ze graag munten ontvangen
- 3 Ik spaar ze
- 4 Ik leg ze thuis apart weg voor een bepaald doel (collecte, nieuwjaarwensen, goed doel, kleinkinderen etc)
- 5 Ik stort ze af bij de bank of via een automaat
- 6 Anders, namelijk....

Vraag 22 Munten

MULTIPLE

Als vraag 21 = 3

Legt u **alle** munten thuis weg om te sparen of alleen **bepaalde** munten?

- 1 Alle munten
- 2 De munten van 2 euro
- 3 De munten van 1 euro
- 4 De munten van 50 eurocent
- 5 Anders, namelijk ....

Vraag 23 Munten

MULTIPLE

Als vraag 21 = 4

Legt u **alle** munten thuis weg voor een bepaald doel of alleen **bepaalde** munten?

- 1 Alle munten
- 2 De munten van 2 euro

- 3 De munten van 1 euro
- 4 De munten van 50 eurocent
- 5 De munten van 20 eurocent
- 6 De munten van 10 eurocent
- 7 De munten van 5 eurocent
- 8 Anders, namelijk ....

Vraag 24 Hoeveel munten heeft u in totaal in huis?

ENQ.: Uiteraard mag dit een schatting zijn!

ENQ.: Dit is dus ook inclusief muntgeld van eventuele gezinsleden.

ENQ.: Denk ook aan spaarpotten e.d.

- 1 Geen munten
- 2 Meer dan 1, maar minder dan 50 munten
- 3 50 of meer munten

Vraag 25 Muntenautomaat

MULTIPLE

Heeft u in het afgelopen jaar gebruik gemaakt van een muntenautomaat?

- 1 Ja, om munten af te storten
- 2 Ja, om munten op te nemen
- 3 Nee

Vraag 26 Vertrouwen in echtheid

Nu even over iets anders. Bankbiljetten moeten betrouwbaar zijn en niet te vervalsen.

Als u een rapportcijfer moet geven voor het vertrouwen dat u heeft in de echtheid van Eurobankbiljetten die u in handen krijgt, welk rapportcijfer geeft u dan?

Rapportcijfer: .....

Weet absoluut niet

Vraag 27 Vertrouwen in echtheid biljetten uit geldautomaat

Als u een rapportcijfer moet geven voor het vertrouwen dat u heeft in de echtheid van Eurobankbiljetten die u uit een geldautomaat ontvangt, welk rapportcijfer geeft u dan?

Rapportcijfer: .....

Weet absoluut niet

Vraag 28 Vertrouwen in echtheid biljetten als wisselgeld van winkelier

Als u een rapportcijfer moet geven voor het vertrouwen dat u heeft in de echtheid van Eurobankbiljetten die u van een winkelier als wisselgeld ontvangt, welk rapportcijfer geeft u dan?

Rapportcijfer: .....

Weet absoluut niet

Vraag 29 Controleren op echtheid

Hebt u in het afgelopen jaar wel eens zelf, (als privépersoon, dus niet voor uw werk) een eurobiljet op echtheid gecheckt?

(ENQ.: niet oplezen, en wanneer nodig graag doorvragen)

- 1 Ja, 1 keer
- 2 Ja, 2 tot en met 10 keer
- 3 Ja, vaker dan 10 keer
- 4 Nee, maar ik heb dit wel overwogen
- 5 Nee, en ik heb dit ook niet overwogen
- 6 Nee, ik heb nog nooit op echtheid gecheckt

Vraag 30 Controleren op echtheid

Denkt u een vals biljet te herkennen?

- 1 Ja
- 2 Nee
- 3 Weet ik niet

Vraag 31 Controleren op echtheid - situatie

MULTIPLE

Als vraag 30 = 1, 2 of 3 (ja, op echtheid gecheckt)

Waarom hebt u op echtheid gecontroleerd?

(ENQ.: Spontaan laten antwoorden.)

- 1 Uit gewoonte
- 2 Uit nieuwsgierigheid
- 3 Bij een verkoop via internet (bijv. marktplaats)
- 4 Het papier voelde vreemd aan
- 5 De kleur van het biljet zag er vreemd uit
- 6 Het was een hoge coupure (€100 of meer)
- 7 Het biljet was vuil of beschadigd
- 8 Vanwege de persoon van wie ik het kreeg
- 9 Het was in een onbekende winkel
- 10 Ikzelf of bekenden zijn eerder het slachtoffer geweest van valsemunten
- 11 Door recente berichten in het nieuws
- 12 Anders, namelijk ...

Vraag 32 Niet controleren op echtheid

MULTIPLE

Als vraag 30 = 4, 5 of 6 (nee, niet op echtheid gecheckt)

Waarom hebt u niet op echtheid gecontroleerd?

(ENQ.: Spontaan laten antwoorden.)

- 1 Kans op vals biljet is klein
- 2 Vind het gênant om te controleren in aanwezigheid van gever
- 3 Geen tijd om te controleren
- 4 Ik vertrouw de gever
- 5 Ik neem aan dat het biljet voldoende is beschermd met veiligheidskenmerken
- 6 Geen idee hoe te controleren
- 7 Ik heb geen biljet in handen gehad/niet met contant geld betaald
- 8 Anders, namelijk ....

Vraag 32 Verdacht biljet

Hebt u wel eens een vals/verdacht biljet in handen gehad?

- 1 Ja
- 2 Nee
- 3 Weet ik niet meer

Vraag 33 Verdacht biljet gedaan

MULTIPLE

Als vraag 32 = 1 (ja, een verdacht biljet in handen gehad)

Wat deed u met dit verdachte biljet?

(ENQ.: Spontaan laten antwoorden.)

- 1 Teruggeven aan de gever
- 2 Naar de politie gegaan om af te geven
- 3 Naar het gemeentehuis gegaan om af te geven
- 4 Afgestort bij mijn bank of bij stortingsautomaat
- 5 Insturen naar DNB
- 6 Uitgeven aan een ander
- 7 Weggegooid
- 8 Anders, namelijk...
- 9 Weet ik niet meer

Vraag 34. Spontaan antwoord bekendheid echtheidskenmerken

MULTIPLE

De Europese Centrale Bank probeert op zoveel mogelijk manieren het vervalsen van eurobiljetten tegen te gaan. De biljetten bevatten dan ook een aantal kenmerken waardoor publiek en banken kunnen controleren of een biljet echt is. Kunt u een aantal van die echtheidskenmerken opnoemen?

Tweemaal doorvragen:

- 1) Aan welke dingen kunt u controleren of een eurobiljet ECHT is?
- 2) En waaraan nog meer?

(ENQ.: Niet oplezen. SPONTAAN laten antwoorden)

- 1 Watermerk, lichtere en donkere tinten in het papier
- 2 Draad, donker verticaal strookje (streep) in het papier, zichtbaar tegen het licht (veiligheidsdraad), in de streep kleine witte letters
- 3 Hologram/Zilverkleurige, glanzende strook of zegel, een beeld in de folie, voorzijde
- 4 Glanzende goudkleurige strook op achterkant (iriserende baan)
- 5 Inkt die door lichtval van kleur verandert, van paars naar olijfgroen of van groen naar blauw
- 6 (Smaragd)groen cijfer, kleurverandering van groen naar blauw, op- en neer bewegend, glanzend
- 7 Voelbare inktlaag, voorzijde
- 8 Doorkijkraampje/gat in folie
- 9 Doorzichtregister, controle of voor- en achterkant precies op elkaar passen
- 10 Kleine lettertjes, microtekst, op meerdere plaatsen in het biljet
- 11 Papier blijft donker onder ultraviolet licht (UV-lamp)
- 12 Gekleurde vezeltjes lichten op onder ultraviolet licht (UV-lamp)
- 13 Voorzijde: inkten, kleuren lichten op onder ultraviolet licht (UV-lamp), bijvoorbeeld vlag van EU en handtekening

- 14 Achterkant: inkten, kleuren lichten op onder ultraviolet licht (UV-lamp), bijvoorbeeld brug en kaart van Europa
- 15 Onder infrarood licht (IR) is een deel van het biljet zichtbaar
- 16 Afmetingen (hoe hoger de waarde, des te groter het biljet)
- 17 Blindentekens, voeltekens voor blinden, aantal lijntjes langs de zijkant
- 18 Soort papier
- 19 Anders, namelijk...
- 20 Weet helemaal niets te noemen

Vraag 35 Spontane bekendheid met watermerk 50 euro

MULTIPLE

In de bankbiljetten zitten watermerken, afbeeldingen die zichtbaar worden als u het biljet tegen het licht houdt. In het bankbiljet van 50 euro zit ook een watermerk. Weet u misschien ook wat dat watermerk voorstelt? Wat beeldt het uit? (ENQ.: Niet oplezen. SPONTAAN laten antwoorden.)

- 1 Zelfde plaatje als gedrukt
- 2 Poort, deur
- 3 Portret Europa/vrouw
- 4 Brug
- 5 Cijfer 50
- 6 Anders, namelijk
- 7 Weet niet

Vraag 36 Het meenemen van bankbiljetten

MULTIPLE

Hebt u doorgaans bankbiljetten bij u? Zo ja, hoe bewaart u die? (ENQ.: Niet oplezen. SPONTAAN laten antwoorden.)

- 1 Nee, ik heb gewoonlijk geen bankbiljetten op zak
- 2 Ja, in een portemonnee.
- 3 Ja, in mijn telefoonhoesje
- 4 Ja, los in mijn zak
- 5 Ja, los in mijn tas
- 6 Ja, op een andere manier, namelijk....

Vraag 37 Het meenemen van munten

MULTIPLE

Hebt u doorgaans munten bij u? Zo ja, hoe bewaart u die? (ENQ.: Niet oplezen. SPONTAAN laten antwoorden.)

1. Nee, ik heb gewoonlijk geen munten op zak
2. Ja, in een portemonnee.
3. Ja, in mijn telefoonhoesje
4. Ja, los in mijn zak
5. Ja, los in mijn tas
6. Ja, in mijn auto
7. Ja, op een andere manier, namelijk.....

Vraag 38 Opleiding

Wat is uw hoogst genoten opleiding?

- 1 Lager onderwijs

- 2 Lager beroepsonderwijs
- 3 Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs
- 4 Middelbaar beroepsonderwijs
- 5 Hoger algemeen en voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
- 6 Hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs (kandidaats)
- 7 Wetenschappelijk onderwijs (doctoraal)
- 8 Weet niet/wil niet zeggen

Vraag 39 Omgaan met bankbiljetten

Gaat u zelf beroepsmatig om met bankbiljetten?

- 1 Ja
- 2 Nee

SLOT

Dat was de laatste vraag die ik u wilde stellen.

Hartelijk dank voor uw medewerking en nog een prettige dag/avond gewenst!

Bijlage 2 Methodologische verantwoording

Methodologie

Dataverzameling

Het onderzoek is uitgevoerd door middel van telefonische interviews onder Nederlanders van 18 tot en met 75 jaar. Deze consumenten zijn geselecteerd door middel van de Random Digitale Dialing methode. Een jarenlange beproefde methode om burgers te benaderen voor deelname aan telefonische onderzoeken door willekeurig telefoonnummers te genereren. Willekeurig kiezen van cijfers heeft het voordeel dat het niet-geregistreerde nummers bevat die zouden worden gemist als de nummers uit een telefoonboek zouden worden geselecteerd of bij een specifieke provider zouden worden gekocht.

Het veldwerk is uitgevoerd door Global Data Collection Company (GDCC) in Rotterdam. Zij hebben ook voor de recentste metingen het telefonisch veldwerk verzorgd. De dataverzameling vond plaats in de periode 1 februari tot en met 3 maart 2023.

Vragenlijst

De vragenlijst is in overleg met de vertegenwoordigers van DNB opgesteld, op basis van de verstrekte vraagpunten en de doelstelling van het onderzoek. De vragenlijst van de voorgaande meting (2021) diende hierbij als uitgangspunt.

Voorafgaand aan de start van het veldwerk is de opgestelde vragenlijst technisch getest en is (nogmaals) gekeken naar de begrijpelijkheid en duidelijkheid van de vraagstellingen. Op basis van deze test zijn er nog een aantal wijzigingen doorgevoerd in de vragenlijst en is deze vervolgens definitief gemaakt. Een exemplaar van de definitieve vragenlijst is in de bijlage van dit rapport opgenomen.

Respons

Voor het onderzoek zijn 20.823 telefoonnummers gebruikt. Daarvan bleek 51% geen gehoor te geven, in gesprek, doorgezet naar het antwoordapparaat of was het nummer onbruikbaar (infotoon, fax, verkeerd nummer). Van resterende telefoonnummers hebben 1.003 respondenten meegedaan aan het telefonisch onderzoek (respons 10%).

In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van de respons, uitgesplitst naar kenmerken zoals leeftijd, geslacht en opleidingsniveau.

Betrouwbaarheid en nauwkeurigheid

Betrouwbaarheid en nauwkeurigheid zijn twee aspecten die een belangrijke rol spelen bij het verkrijgen van statistisch verantwoorde resultaten. Hieronder lichten we deze aspecten kort toe.

Betrouwbaarheidsinterval

Het betrouwbaarheidsinterval geeft het gebied van waarden aan, waarbinnen de werkelijke waarde met een zekere mate van waarschijnlijkheid ligt. Panteia hanteert in haar onderzoeken een 95% betrouwbaarheidsinterval. Dat betekent: wanneer onderzoek verschillende keren herhaald wordt, dan ligt het resultaat in 95 van de 100 gevallen binnen het interval. Dit is het zogenoemde “95% betrouwbaarheidsniveau”.

Onnauwkeurigheid/marges

Ieder steekproefonderzoek resulteert daarnaast in afwijkingen ten opzichte van de werkelijkheid: de foutkans of de marges. Indien in een onderzoek is gekozen voor een betrouwbaarheidspercentage van 95%, hoort daar een maximale foutkans van 5% bij. Deze foutkans kan groter of kleiner worden door de omvang van de steekproef.

Representativiteit

Voor een juiste duiding van de antwoorden is het belangrijk om te weten of het onderzoek representatief is. Dat wil zeggen dat de steekproef qua samenstelling lijkt op de totale groep waaruit zij getrokken is en waarnaar gegeneraliseerd wordt.

Er zijn enkele criteria om te kunnen bepalen of de resultaten van het onderzoek representatief zijn, namelijk:

1 Het aantal respondenten in de steekproef moet voldoende groot zijn

In de populatie zitten 12.595.400 personen van 18-75 jaar. Uitgaande van een betrouwbaarheidsniveau van 95%, een foutmarge van 5% en een maximale spreiding in de data, is een minimale steekproefomvang van 385 noodzakelijk. De gerealiseerde steekproef van 1.003 ligt hier ver boven. Dit om uitspraken te kunnen doen over verschillen in bijvoorbeeld leeftijd en opleidingsniveau.

2 De juiste mensen moeten ondervraagd zijn

De betrouwbaarheid en representativiteit van onderzoek heeft ook te maken met het feit of de juiste mensen zijn ondervraagd. Zijn er uitsluitend mensen gevraagd om de vragenlijst in te vullen die in een bepaalde provincie wonen of waarvan bekend is dat een hogere opleiding hebben gevolgd? Of zijn alle mensen die in aanmerking komen voor het onderzoek geselecteerd? Door gebruik te maken van de Random Digital Dialing methode, komt iedereen met een telefoon in aanmerking voor dit onderzoek en wordt op voorhand niemand uitgesloten. Hierdoor kan gesteld worden dat ook aan het tweede punt is voldaan.

3 De opbouw van de steekproef dient overeen te komen met de opbouw van de totale populatie

Met andere woorden: komen de 1.003 respondenten overeen met de opbouw van de totale populatie? Panteia heeft hiervoor gekeken naar de verdeling van de totale populatie naar leeftijd, opleidingsniveau en geslacht, en deze vergeleken met de steekproefpopulatie. Op basis van deze analyse bleek de steekproef naar opleiding enigszins scheef te zijn. Om uitspraken over de totale populatie te kunnen doen, hebben wij de resultaten in de netto respons herwogen aan de hand van de drie achtergrondkenmerken. Met behulp van wegingsfactoren is de

verhouding tussen de achtergrondkenmerken in de netto respons aangepast aan de verhouding in de populatie. De herwogen respons en de resultaten zijn hierdoor representatief voor de onderzoekspopulatie.

De uitkomsten uit de analyses en de antwoorden in het onderhavige rapport (met een betrouwbaarheidsniveau van 95%) zijn dan ook representatief en gelden voor de hele populatie. Vanwege de grootte van de netto steekproef liggen de foutmarges in deze rapportage voor de percentages op 3,09%.

Bijlage 3

Respons naar achtergrondkenmerk

Tabel 15 Respons (ongewogen en gewogen)

	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Geslacht				
Man	518	52%	501	50%
Vrouw	485	48%	502	50%
Opleidingsniveau				
Hoog	553	55%	327	33%
Midden	336	34%	492	49%
Laag	114	11%	184	18%
Leeftijdscategorie				
18-29 jaar	199	20%	209	21%
30-49 jaar	314	31%	340	34%
50-75 jaar	490	49%	454	45%
Beroepmatig omgaan biljetten				
Ja	167	17%	194	19%
Nee	836	83%	809	81%
Provincie				
Groningen	31	3%	37	4%
Friesland	34	3%	38	4%
Drenthe	24	2%	23	2%
Overijssel	58	6%	54	5%
Flevoland	26	3%	23	2%
Gelderland	124	12%	116	12%
Utrecht	71	7%	62	6%
Noord-Holland	179	18%	175	17%
Zuid-Holland	232	23%	245	24%
Zeeland	22	2%	25	3%
Noord-Brabant	133	13%	134	13%
Limburg	67	7%	67	7%
Wil niet zeggen	2	0%	4	0%

Bron: Panteia 2023

